

Nova slovačka monografija iz dijakronijske leksikologije

(Martina Kopecká; Tatiana Laliková; Renáta Ondřejková; Jana Skladaná; Iveta Valentová: *Staršia slovenská lexika v medzijazykových vzťahoch*. Bratislava: Veda – Vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, 2011, 204 str.)

Recenzirano djelo kojemu su autorice djelatnice Odjela za povijest slovačkoga jezika, onomastiku i etimologiju Jezikoslovnoga instituta Ľudovíta Štúra u Bratislavi – Martina Kopecká, Tatiana Laliková, Renáta Ondřejková, Jana Skladaná i Iveta Valentová – svojevrsna je dopuna monumentalnoga sedmosveščanog povijesnog rječnika slovačkog jezika (*Historický slovník slovenského jazyka* I. – VII., 1991. – 2008.). Priručnik doduše ne donosi nove natuknice, nego se temelji na građi obrađenoj u spomenutom povijesnom rječniku, ograničavajući se na onaj sloj leksika predstandardizacijskog razdoblja slovačkog jezika (do kraja 18. stoljeća) koji je preuzet iz drugih jezika. Za razliku od povijesnog rječnika posuđenice su ovdje okupljene u jednom svesku, a dodan je i teorijski uvod (str. 9 – 52), koji razmatra problematiku preuzimanja riječi u predstandardni slovački. Između teorijskog i rječničkog dijela nalazi se popis literature i izvora, te opsežan sažetak na engleskom jeziku.

Teorijski dio upoznaje čitatelja sa složenom sociolingvističkom situaci-

jom slovačkoga kroz povijest, koja je pogodovala preuzimanju riječi iz susjednih i(li) kulturno prestižnih jezika, a zatim se opisuju pojedine skupine posuđenica prema jeziku izvorniku pri čemu se naglasak stavlja na društvene okolnosti posuđivanja i tematsku zastupljenost. Primjerice, njemački su se doseljenici pretežno bavili obrtom i rudarstvom, stoga su mnogi germanizmi vezani uz obrt (*furman, klampiar, šuster, cecha, majster...*), a velik se broj posuđenica iz njemačkog odnosi na rudarsku terminologiju, od kojih se u suvremenom slovačkom zadržala npr. *štôľňa* ‘rudarsko okno’. Posuđenice iz latinskog odnose se sasvim očekivano na religijsku i administrativno-pravnu terminologiju, dok hungarizmi uglavnom pokrivaju nazive vezane uz kućanstvo i svakodnevni život.

Svakoga tko je upoznat sa složenom problematikom sociolingvističkog i društvenog statusa češkoga kroz slovačku povijest neće iznenaditi što najveći prostor zauzima upravo problematika bohemizama. Zbog iznimne prožetosti slovačke kulturne povijesti češkim jezikom autorice su se našle pred istim dvojbama pred kojima su stajali i autori povijesnog rječnika: koje riječi smatrati jedinicama inkorporiranima u leksički sustav slovačkog jezika, a koje riječima stranoga (češkog) jezika u više ili manje slovakiziranim češkim tekstovima nastalima na području Slovačke? Ovo je pitanje neodvojivo od načel-

nog vrednovanja uloge češkoga jezika u slovačkoj povijesti, oko čega postoji nesuglasje između slovačkih i svjetskih slavista (najizraženije u radovima Marka Lauersdorfa) i pri kojemu je nemoguće primijeniti jedinstven i pouzdan kriterij. Autorice su, slijedeći načela obrade korpusa navedena u oglednom svesku povijesnog rječnika, odabrale funkcionalni kriterij, iako iz daljnjeg teksta nije jasno što pod njim točno podrazumijevaju. Navodi se da su u rječnik uvršteni bohemizmi »koji su djelomično ili privremeno postali dio domaćeg leksičkog fonda« (str. 25), međutim kako to provjeriti kad tekstovi na "čistom" slovačkom prije kraja 18. stoljeća gotovo da i ne postoje? Ispostavlja se da je glavni kriterij za uvrštenje nekog bohemizma bila njegova učestalost u korpusu, ali ni on se ne primjenjuje dosljedno. Stječe se dojam da su za odbacivanje pojedine riječi primijenjeni raznovrsni, ponekad dvojbeni kriteriji, poput nategnutih etimologija Šimona Ondruša ili dijalektološke posvjedočenosti. Bilo je dovoljno da je neka riječ posvjedočena u bilo kojem slovačkom dijalektu da bi se smatrala izvornom slovačkom riječju, iako je teško zamisliti da bi rubni, naročito istočnoslovački, te lokalno ograničeni leksički elementi bili mogli prodrijeti u predstandardnu nadnarječnu normu koja je bila ponajprije zapadnoslovačke provenijencije. Primijenjeni su kriteriji ujedno i razlog što su bohemizmi po zastupljenosti posuđenica u priručniku tek na trećem mjestu, iako su u realnom po-

vijesnom korpusu daleko najmnogobrojniji.

U rječničkom dijelu natuknice su razdijeljene prema podrijetlu, pri čemu je poredak uvjetovan brojem posuđenica (počevši od jezika koji je dao najveći broj posuđenica). Redom se navode: latinizmi, germanizmi, bohemizmi, hungarizmi, polonizmi, grecizmi, galicizmi, turcizmi, hebreizmi, arabizmi, dok završni odjeljak okuplja riječi iz jezika koji su u manjoj mjeri obogatili slovački leksik (rumunjski, španjolski, perzijski i dr.). U odnosu na povijesni rječnik u priručniku je izostavljena egzemplifikacija čijim bi se uvrštavanjem povećao obujam, a smanjila praktičnost priručnika. Zainteresirani istraživači uvijek mogu posegnuti za višesvezačnim povijesnim rječnikom, u kojem su natuknice bogato oprimjerene, te provjeriti uporabni kontekst pojedine riječi, kao i nje-ne fonološke i morfonološke varijacije zabilježene u predstandardnom razdoblju slovačkoga jezika.

Najveći je prinos priručnika bez ikakve sumnje njegova sveobuhvatnost. Postoje mnogi članci i monografije koje se bave dijakronijskim aspektom pojedinih skupina posuđenica, na primjer hungarizama ili germanizama, no ovo je, koliko mi je poznato, prva monografija koja donosi teorijsku raspravu o svim skupinama posuđenica prema jeziku – izvorniku, te njihovu rječničku obradu. Teorijski dio predstavlja prinos tipološkim istraživanjima preuzimanja riječi sa semantičkog

aspekta, a ujednačena formalna struktura pojedinih odjeljaka teorijskog dijela pruža mogućnost usporedbe posuđivanja iz različitih jezičnih sustava i posebice socioligvističku konfrontaciju društveno-povijesnih prilika s tematskom zastupljenošću posuđenica. Za priručnikom će zasigurno posegnuti ne samo slovapisti i slavisti nego i stručnjaci koji proučavaju leksičke slojeve u pojedinim jezicima, na primjer turkolozi pri istraživanju turcizama ili klasični filolozi pri istraživanju latinizama, što je omogućeno upravo grupiranjem posuđenica prema podrijetlu. S druge strane, odabrani ustroj rječnika i naročito izostanak kazala i sadržaja znatno otežavaju pretraživanje u rječničkom dijelu, a dodatnu poteškoću predstavlja činjenica da pojedini odjeljci nemaju svoje vlastito poglavlje nego se tek naznačuju teško uočljivim podnaslovima u kontinuiranu popisu riječi. Ukoliko korisnik bude želio provjeriti neku natuknicu, a ne bude znao njezino točno podrijetlo, doslovno će morati listati rječnik stranicu po stranicu. Nameće se stoga pitanje nije li bilo bolje cio korpus navesti kao jedinstven rječnik, a skupine riječi prema podrijetlu navesti u kazalu, čime bi bili zadovoljeni zahtjevi svih tipova istraživača. Takav bi pristup bio primjereniji i zbog činjenice da su mnoge posuđenice preuzete u slovački iz više izvora (što se sinkronijski ponekad ogleđa u njihovoj fonološkoj varijantnosti), ili preko jezika posrednika koji je na obliku riječi nerijetko ostavio svoj

pečat. Stoga često nije jasno iz kojeg je jezika riječ preuzeta. Tipičan je primjer riječ *škola*, koja se u priručniku navodi kao grecizam (str. 193), iako jamačno nije izravno preuzeta iz grčkog jezika.

Usprkos velikom trudu koji je uložen u pripremu i usprkos preglednom uređenju teksta priručnik ostavlja snažan dojam površnosti. Njegov je veliki nedostatak izostanak dublje lingvističke analize i dijakronijske stratifikacije, što bismo očekivali u sveobuhvatnoj monografiji ovakva tipa. Izostala je ozbiljnija rasprava o transformizacijskim mehanizmima pri preuzimanju, a umjesto toga izvode se *ad hoc* pravila pukim uspoređivanjem preuzete i izvorne riječi u suvremenome standardnom jeziku (na primjer na 21. i 38. stranici), iako je za temelj usporedbe trebalo uzeti (potvrđeni ili pretpostavljeni) povijesni oblik riječi koja je preuzeta. Pojednostavnjivanje u pravilu dovodi do netočnosti pa se na primjer pri riječi *panvica* ‘tava’ < njem. *Pfanne* (str. 21) pretpostavlja promjena *pf* > *p*, iako se radi o starijoj posuđenici iz starovisokonjemačkog *phanna*, a *pf* bi se zasigurno odrazilo kao *f*, kao u narječnom češkom *fandla*¹. Preciznija dijakronijska stratifikacija naročito je važna pri bohemizmima jer su povijesne promjene češkoga razmjerno dobro datirane,

---

¹ Newerkla, Stefan Michael 2011. *Sprachkontakte Deutsch – Tschechisch – Slowakisch. Zweite, durchgehend überarbeitete und aktualisierte Auflage.* Frankfurt am Main: Peter Lang, 133.

pa apsolutna kronologija riječi uvelike određuje njezin status posuđenice. Ako je primjerice riječ *s ie* zabilježena prije 15. stoljeća, ne možemo znati radi li se o srednjoslovačkom ili staročeškom dvoglasu jer je upravo u tom stoljeću u češkom počela djelovati monoftongizacija. I fonološki je razvoj njemačkog dobro datiran, pa fonološka prilagodba slovačkom sustavu svjedoči o kronologiji preuzimanja (pored više navedenog primjera spomenimo usput i češko *hrabě* preuzeto iz starovisokonjemačkog i isto značno slovačko *gróf* preuzeto iz bavarskog srednjovisokonjemačkog). Osim dijakronijske, kod hungarizama i germanizama bitna je i narječna stratifikacija. Mađarska narječja imaju složeniji vokalizam od standardnog jezika, što se ogleda u različitim refleksima pri preuzimanju, a ne treba smetnuti s uma ni činjenicu da slovačko jezično područje graniči s barem dvjema mađarskim narječnim skupinama (prekodunavska i paločka). Slično je i pri germanizmima koji su često bili preuzeti iz bavarskog dijalekta, što je također utjecalo na to da se fonološki oblik posuđenice ponekad razlikuje od standardnog njemačkog oblika (usp. slovački *drôt* ‘žica’ prema češkom *drát*).

Površan lingvistički pristup očituje se i u činjenici da pri raspravama o podrijetlu pojedine riječi (naročito kod preuzimanja iz srodnih jezika) uopće nije uzet u obzir kriterij povijesne fonologije, koji je daleko najvjerodostoj-

niji. Na primjer, pri raspravi o tome je li *otázka* ‘pitanje’ bohemizam (str. 28) ne navodi se da se u toj riječi odražava staročeška položajna depalatalizacija refleksa prednjega nazala te tragovi praslavenske progresivne palatalizacije, koji su u slovačkom ujednačeni u riječima s alternacijom. To je presudan kriterij pri određivanju podrijetla riječi, pri čemu je potpuno nevažno što Slovaci danas tu riječi ne doživljavaju kao bohemizam, kao uostalom ni *tisíc* ‘tisuća’ ili *Ježiš* ‘Isus’. (Posljednja riječ pruža zanimljivu paralelu s hrvatskom isto značnicom u kojoj malo tko primjećuje za hrvatski netipičan bizantski izgovor grčkoga.) Navedeni primjer također dovodi u pitanje tvrdnju autoricā da su se bohemizmi u slovačkom okruženju brzo fonološki adaptirali, tako da danas nije lako odrediti koja je riječ preuzeta iz češkog (str. 23). To vrijedi samo za najstarije posuđenice prije glavnih čeških fonoloških promjena. Dosljednija primjena spoznaja povijesne fonologije spriječila bi i proglašavanje riječi *barvienok* polonizmom na temelju istovjetnosti istočnoslovačkog i poljskog oblika (*barvinek/barwinek*). Riječ potječe iz njemačkog *Beerwinck* (točnije iz srednjovisokonjemačkog *ber-winke* < lat. *pervinca*), a podudarnost istočnoslovačkog i poljskog oblika rezultat je paralelnih fonoloških procesa, a ne preuzimanja.

U teorijskom se dijelu susrećemo i s neadekvatnom uporabom lingvi-

stičkih termina. Autorice rabe pojam “semantička posuđenica” (semantički germanizam, semantički bohemizam... itd.), pod kojim razumiju preuzimanje riječi u samo jednom značenju u odnosu na jezik izvornik, no taj je termin dvojbena, pogotovo kad ga autorice konfrontiraju s leksičkim posuđenicama (str. 43). Ukoliko jezik primatelj prihvaća novu leksičku jedinicu, ne postoji načelna razlika između ova dva tipa preuzimanja, a ukoliko u izvornom leksiku već postoji istozvučna leksička jedinica, obično dolazi do homonimije, a ne proširenja semantičkog polja izvorne riječi. Pod semantičkim posuđivanjem podrazumijevamo ponajprije kalkiranje, dakle preuzimanje semantičkih konstrukcija na temelju vlastita leksičkog materijala. Nadalje, u poglavlju o polonizmima dodavanje slovačkih gramatičkih nastavaka naziva se morfološkom adaptacijom domaćemu konjugacijskom sistemu (str. 46), a posvjedočeni oblik *gvaltíme* (1. lice množine) ‘kršimo (zakon)’ (iz poljskog *gwalcic*) definira se kao hibridan slovačko-poljski glagol (*ibidem; sic!*)! Međutim, upravo je uvrštenost u gramatički sustav jezika primatelja bitna odrednica posuđenice (za razliku od strane riječi) i kad je riječ jednom preuzeta, ona postaje punopravan sinkronijski član jezičnog sustava, podložan fonološkim, morfološkim i gramatičkim pravilima jezika primatelja. Stoga, raspravama o gramatičkim preuzimanjima, kojih u te-

orijskom dijelu priručnika ima još, u monografiji o leksičkim posuđenicama nema mjesta.

Drugi je veliki nedostatak priručnika izostanak bilo kakva etimološkog komentara koji bismo očekivali u priručniku što je posvećen isključivo posuđenicama. Dok je pri bohemizmima i latinizmima razmjerno lako prepoznati izvornu riječ koja je posuđena, pri germanizmima i hungarizmima zbog fonološkog prilagođavanja i narječnog statusa izvorne riječi to često nije slučaj. Etimološka bi obrada isključila i očite promašaje pri određivanju podrijetla riječi, od kojih najviše bode u oči navodni turizam *brekat* ‘vikati *bre, bre*’ (str. 198), koji se temelji na navodnom staroturkskom uzviku *bre*. Upada u oko i riječ *pavúz* ‘motka kojom se pritišće siječno na kolima’, koja je navedena kao germanizam, iako je njezino slavenško podrijetlo prilično prozirno: **pa(v)qzv* ‘prividno privezano’ od korijena **vez-*. Zagonetni slovački *olovrant* ‘užina’ proglašen je latinizmom na temelju nevjerojatne etimologije (< lat. *hora vrantis*, s nepostojećom latinškom riječju; *sic!*), za koju Habovštiak² tvrdi da mu ju je usmeno bio pripočio Ondruš, iako sâm Ondruš³ izno-

² Habovštiak, Anton 1983. Slová latinškého pôvodu v slovenských nárečiach. U: *Jazykovedné štúdie XVIII. Z dejín slovenského jazyka*. Bratislava: Veda, vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied, 82.

³ Ondruš, Šimon 1983. Obed, olovrant a svačina. *Slovenská reč*, 48, Bratislava, 259–262.

si jednako neuvjerljivu slavensku etimologiju. Oba autora odbacuju staru Ryšánekovu⁴ etimologiju (iz njemačkog narječnog *Halberabend* posvjedočena u govoru sudetskih Nijemaca) koja je daleko plauzibilnija, tim više što je iz njemačkog preuzeta i riječ *fríštík/fruštík* ‘doručak’ (*raňajky* su preporodni kalk prema mađarskom *reggeli*).

Navedene su greške posljedica daleko ozbiljnijeg propusta priređivača. Naime, građa za priručnik dobivena je tako da su se iz sedmosvezanog povijesnog rječnika mehanički izvučene riječi s odrednicom stranoga podrijetla: *lat., boh., mađ.* itd., pri čemu su automatski prenesene sve greške i propusti učinjeni pri pisanju povijesnog rječnika. A njih je mnogo, jer u doba nastanka povijesnog rječnika u slovačkom dijakronijskom jezikoslovlju etimologija gotovo da nije postojala kao filološka disciplina. Stoga je recenzirani priručnik bio idealna prilika da se prevrednuju, tj. dopune i isprave pojedine natuknice iz povijesnog rječnika, a građa popratni etimološkim komentarom, tim više što su u protekla dva desetljeća – od početka stvaranja povijesnog rječnika – i slavenska etimologija i slavenska povijesno-poredbena gramatika otišle znatno naprijed. Međutim, to nije učinjeno, pa u priručniku nedostaju mnoge riječi koje su zaobilježene u povijesnom rječniku. Ako

se ograničimo samo na posuđenice iz srednjovisokonjemačkog i ranog novovisokonjemačkog, dakle posuđenice preuzete u razdoblju kad je slovački jamačno bio konstituiran kao zaseban slavenski jezik, u priručniku nedostaju germanizmi: *balík, birmovat', búda, ciacha* (navedena je samo varijanta *cajch*), *cibuľa, ciel', drôt, dýka, hám* (iako se navodi *hamovat'*), *handra, hoblík, húf, krieda, krumpľa, lano, maliar, maľovat', máry, maštal', mrcha, múr, pančucha, párok, petržlen* (vjerojatno poistovječeno s *petruška* koje se navodi pod latinizimima), *pštros, ráam, rokľa, rota* (navodi se *rotmajster*), *rúra, rým, šikmý, šľahat', šľachta, šnúra, špehovat', šperk, šupina, terč, urbár, vačok, vaňa, vandrovat', žehnat'* (koje nije stari germanizam poput npr. *chlieb*, nego posuđenica iz srednjevisokonjemačkog)⁵, *žart*. Što se tiče mađarskoga jezika, izostavimo li riječi kod kojih ne možemo jednoznačno ustvrditi smjer posuđivanja, kao i riječi kod kojih je mađarski po svoj prilici bio samo posrednik, u rječničkom dijelu nedostaju sljedeći nedvojbene hungarizmi: *bujdoš, cipov* (u povijesnom rječniku s odrednicom *mađ.*), *dudáš, galbavý* (< mađ. *balog* metatezom), *gender* (u povijesnom rječniku s odrednicom *mađ.*), *hajčiar/hajčúr, heverovanie, hold* ‘mjera za površinu, jutro’,

⁴ Ryšánek, František 1935. Olovrant, havránka. *Naše řeč*, 19, Praha, 289–294.

⁵ Newerkla, Stefan Michael 2011. *Sprachkontakte Deutsch – Tschechisch – Slowakisch. Zweite, durchgehend überarbeitete und aktualisierte Auflage*. Frankfurt am Main: Peter Lang, 237.

chotár, chýrečný (< mađ. *híres* prilagodbom sufiksa), *írečítý, kuruc* (iako se navodi *kurucšág*), *mentiek(a), meravý, ortovat', pipíška, pitvor, pohár, potkan, sihot'* (< mađ. *sziget*; Ondruševa slavenska etimologija nije pretjerano uvjerljiva), *súrit', šantavý, šáš, šuhaj, ťarbavý, vajda, válov, varga, vartáš, vodlovat', vonáš, zápor* 'promlom oblaka'. U rječniku nedostaju i druge riječi, kod kojih je teško odrediti jezik izvornik, poput *golier* (u povijesnom rječniku s odrednicom *lat/mad'*) ili *lievč* (povijesni ju rječnik navodi bez odrednice; iz njemačkog preko mađarskog).

Pri određivanju podrijetla riječi autori povijesnog rječnika, a time posredno i autorice priručnika, u nekim su se slučajevima ravnali zvučnim dojmom. Tako su riječi *bočpor, farhamy, hajloch, kach, majec/majc, ročka* ili *šarc* proglašene germanizmima vjerojatno zato što jednostavno zvuče njemački, a *paria* latinizmom, jer zvuči latinski, iako su sve te riječi preuzete iz mađarskog. Mnoge su riječi unutar jedne natuknice prikazane kao semantičke ili fonološke varijante, iako upravo te distinkcije svjedoče o različitim izvorima, npr. *fizier* je navedeno kao hugarizam s više značenja, no ta značenja potječu od različitih, iako homonimnih mađarskih riječi.⁶ *Fridl/frid'*

⁶ Rocchi, Luciano 1999. *Hungarian Loanwords in the Slovak Language I (A-K)*. Trieste: Scuola superiore di lingue moderne per interpreti e traduttori, 94.

je navedeno kao jedna riječ s fonološkim varijantama i dvama značenjima, međutim prvi oblik *fríd* 'mir, sigurnost' potječe iz srednjevisokonjemačkog, a drugi *fríd'* 'dogovor' iz mađarskog. *Pastor* je navedeno kao latinizam, međutim iz latinskog dolazi samo u crkvenom značenju, dok je u značenju 'ovčar' preuzeto iz mađarskog. *Maslak* i *maslaš* 'orijentalno slatko vino' navedeni su kao varijante jedne riječi, međutim prva je riječ preuzeta iz osmanskog turskog, a druga iz mađarskog, pri čemu se razlika u značenju prema Rocchiju⁷ dâ iščitati u povijesnim tekstovima (u prvom obliku zapravo ima značenje 'loše vino, otrov'). *Tabul'a* i *tabla* očito su iz istog izvora (lat. *tabula*), no dok je prva preuzeta izravno iz latinskog, druga je preuzeta preko mađarskog *tábla*. Objе varijante riječi *hárok/harkúš* navode se kao latinizmi (< lat. *arcus*), no pri prvom je obliku posrednik bio njemački, a pri drugom mađarski jezik. Takvih primjera ima još.

Propustom možemo smatrati i konzultiranje nezaobilaznih djela koja se bave posuđenicama u slovačkom, poput Newerklina⁸ i trodijelnog Ro-

⁷ Rocchi, Luciano 2002. *Hungarian Loanwords in the Slovak Language II (L-R)*. Trieste: Dipartimento di scienze del linguaggio dell'interpretazione e della traduzione, 21sq.

⁸ Newerkla, Stefan Michael 2011. *Sprachkontakte Deutsch – Tschechisch – Slowakisch. Zweite, durchgehend überarbeitete und aktualisierte Auflage*. Frankfurt am Main: Peter Lang. (Prvo izdanje 2004.).

cc hijeva rječnika⁹, koja su izašla prije početka rada na monografiji. U popisu literature ne navodi se niti jedan rad Konstantina Lifanova, koji je dao velik prinos proučavanju bohemizama u slovačkom. Kao što to pri kolektivnim djelima biva, pojavljuju se i intertekstualne nesuvislosti. Na primjer, u tekstu se spominje da je *žemľa* njemačkoga podrijetla (str. 17), a u rječniku se navodi pod latinizmima (str. 119). Na 41. se stranici tvrdi da je *klobúk* preuzet iz mađarskog (vjerojatno krivim povezivanjem s mađ. *kalap*), a na 50. da svoje podrijetlo vuče iz orijentalnih jezika. Na 43. se stranici navodi da su posuđenice s *g* iz poljskog pridonijele reinkorporiranju toga fonema u slovački fonološki sustav (češki je *g* prihvatio razmjerno nedavno), a samo se tri stranice dalje tvrdi da posuđenice iz poljskog nisu uzrokovale nikakve strukturne promjene. Pojavljuju se i formalne greške neprimjerene znanstvenom diskursu. U popisu literature bibliografske jedinice istoga autora nisu poredane kronološki. Bez odrednice *a, b, c...* navode se po dva rada DORUEĽ 1977, HABOVŠTIAKOVÁ 1968, KRÁĽIK 1994,

MRAČNÍKOVÁ 2005, SKĽADANÁ 2000, tri rada DORUEĽ 1966 te čak četiri rada DORUEĽ 1972, dok obje jedinice DORUEĽ 1961 imaju istu oznaku *1961a*. Na 28. stranici citira se HABOVŠTIAKOVÁ 1972, a na 38. stranici STANISLAV 1956, koji nisu navedeni u popisu literature. Neke bibliografske jedinice nigdje se u tekstu ne citiraju, pa se nameće pitanje kako su se u popisu literature uopće našle.

Svi navedeni nedostaci i propusti imaju za posljedicu to da je priručnik prilično nepouzdan i praktično neupotrebljiv bez dodatne literature, čime jednostavno nije ispunio svoju svrhu. Takav nas zaključak navodi da se zamislimo nad stanjem slovačke dijakronijske lingvistike koje je daleko od zadovoljavajućeg. Višedesetljetni izostanak ozbiljnih etimoloških istraživanja i posvemašnje zanemarivanje dijakronijske fonologije i morfologije s jedne strane, te inzistiranje na leksiološkim istraživanjima s druge strane moralo je kad-tad uzeti danak.

Siniša Habijanec

---

⁹ Rocchi, Luciano 1999: *Hungarian Loanwords in the Slovak Language I (A-K)*. Trieste: Scuola superiore di lingue moderne per interpreti e traduttori; Rocchi, Luciano 2002: *Hungarian Loanwords in the Slovak Language II (L-R)*. Trieste: Dipartimento di scienze del linguaggio dell'interpretazione e della traduzione; Rocchi, Luciano 2010: *Hungarian Loanwords in the Slovak Language III (Š-Ž) Supplement*. Trieste: EUT – Edizioni Università di Trieste.